

O ouropel da modernidade

Fernando Lacaci Batres

Presidente da Confederación de ANPAS GALEGAS

anpasgalegas@gmail.com

www.anpasgalegas.org

Existen na nosa historia recente dous valores no ensino que non poden ser criticados: o mundo dixital e a formación en linguas estranxeiras. Aínda que esta última só é un eufemismo que esconde a invasión do inglés na vida cotiá dos colexios e institutos galegos. É certo que existen algunhas linguas máis na oferta, francés nomeadamente, algo de alemán, un pouco de portugués..., pero é o inglés quen leva o premio gordo. Hai que aprender a falar e escoitar inglés, dá o mesmo que sexa en clases de educación física, de bioloxía ou de fruta, o importante é ser trilingües, e que o centro teña o apelido de "plurilingüe", seica iso viste e dá peso de modernos; estamos no de sempre, dámos máis importancia ao título que á película.

A partir do decreto de 2010 as instrucións da Consellería foron lanzarse, con pouco ou ningún criterio, a buscar entre o claustro alguén que tivese os coñecementos mínimos necesarios para poder dar aulas na lingua de Shakespeare; daba o mesmo a materia, se ben escolléronse máis as menos "problemáticas", música, plástica, educación física, e cousas así, das que se cualifican como "menores"; para o caso de que o resultado non tivese demasiado aproveitamento. "Total en plástica pouco hai que falar e malo será que non se entenda" (isto é unha explicación real nun consello escolar de Primaria cando pretendía converterse en plurilingüe. Consequiuno).

A idea popular, nunca desmentida con ningún estudo porque non hai ningún realizado, é clara: "nin aprenden inglés, nin aprenden (anótese o nome da materia escolleita)". Co cal a ofensa é tripla, por unha parte estrágase a aprendizaxe dunha materia importante, porque as artísticas e deportivas debesen selo especialmente e son, como dixeran, as máis utilizadas para o experimento; por outra parte estrágase a aprendizaxe do inglés, porque o alumnado descontextualiza o uso desa lingua, "que fai o de... falando en inglés?", tómano por unha andrómena e se acaso a maiores de non aprender perdenlle o respecto tanto ao docente de... como ao idioma que se mal pretende ensinar; e por outra parte embárcase o profesorado nun experimento que

ten moi pouco dese sentidiño que tamén é outro titular oco dos que nos ten acostumados a actual dirección política galega.

Noutras latitudes xa hai moitas voces que indican que isto do plurilingüismo é unha completa parvada, que cadaquén ten que falar e aprender na súa lingua, e que a aprendizaxe doutras estranxeiras, necesarias e útiles -pero non imprescindíbeis coma se nos contou dende o ano 2010 neste País, que tal semella que todo o noso estudantado ten que rematar traballando en inglés en algures, porque xa asumimos como inevitábel o pecado orixinal da emigración- ten moito que ver co modelo que se utilice e moi pouco coa acumulación de horas co mesmo formato erróneo. O profesorado de plástica que dea plástica en galego, e faríanos un favor a todas.

Pero este artigo non só vai do inglés, aínda que non está de máis traelo, porque coa teima do plurilingüismo o que se nos quixo coar foi unha redución salvaxe das clases en galego; e agora que xa van aló preto de doce anos, e que xa saíron novas xeracións do Ensino "plurilingüe", resulta que a competencia desta xuventude no uso do galego deixa moito que desexar, igual que ocorre en inglés, malia tanto plurilingüismo de fachenda; co que ao final temos que deducir que o auténtico propósito era o que era, e que a única lingua que saíu beneficiada desta idea ridícula foi a de sempre.

Pero desta volta eu quería falar algo do outro valor sagrado nestes tempos: a tecnoloxía e o mundo dixital. Certo é que tecnoloxía é calquera adianto material que nos permita fa-

cer o traballo vello con ferramentas novas, tecnoloxía foi a invención da roda, ou do anqazo, a aparición dos paraugas ou dos teares; e iso foi así até que os novos inventos trouxeron de seu tamén posibilidades de novos traballos, de ir máis aló no que se sabía e podía facer, de novos enfoques. A realidade dixital é esa tecnoloxía, a que nos abre fiestras a mundos, ópticas e comprensións diferentes.

Mais a ferramenta non fai o artesán; iso estamos fartos de sabelo, se lle dás a mellor tixola a quen non sabe cociñar, a fritura non ha ser boa, máis é, nin sequera ha ser mellor que se a fai nunha tixola de mala calidade.

Por iso, cando falamos de ensino dixital, ou como dicía o outro día o conselleiro de educación cunhas palabras altamente fachendosas e rimbombantes: *ecosistema educativo dixital de alto rendemento*, temos que centrar o debate no lugar correcto, que non son as tixolas senón as cociñeiras e cociñeiros que as van utilizar, e tamén, neste caso, as e os comensais que aproveitarán o traballo feito.

En Galicia temos unha eiva considerábel no relativo a infraestruturas para a modernidade no ensino, dixitais e doutro tipo. Os nosos colexios e institutos están necesitados dun fondo investimento material e dun proxecto para adaptalos ao tempo presente, xa nin digo ao do futuro. Dito iso, o noso segundo atranco é a falta de formación do profesorado para a utilización da realidade dixital noutro modelo de ensino, non pola súa culpa, senón pola de quen é responsábel desa formación, e volvemos ao conselleiro da fachenda. Hai que dicir tamén,

por suposto, que a terceira eiva está no alumnado galego (se hai algo falso neste tempo é ese concepto absurdo das nativas dixitais) que ten unha falta de formación enorme para aproveitar a tecnoloxía para a práctica diaria; tamén as familias coxemos do mesmo pé, certamente.

Pero mesmo antes que a formación, o problema real está na definición do que queremos; non podemos enfrontar a modernidade sen un estudo previo, sereno e rigoroso, no que indiquemos como queremos introducir os contidos dixitais no noso Ensino, porque se o facemos sen criterio, que é como se está a facer neste momento, só conseguiremos disfrazar o que xa había para pretender que é algo diferente non séndoo.

Galicia precisa dun novo modelo de ensino que contemple de cheo a actualización de comportamentos e utilidades de aprendizaxe, dentro das que, sen falsos ouropeis de aínda máis falsa modernidade, deben incluírse as TRIC sempre que sexan necesarias, sen límites pero tamén sen imposicións cara á galería, sen titulares de prensa falsos, e sen elevallas a altares que son tamén de falso dourado. As persoas e a aprendizaxe somos eternas, trátase sempre do mesmo debate: trasladar o coñecemento que as novas xeracións precisen para a súa vida, utilizando todas as ferramentas das que poidamos dispor, pero poñendo o foco nese coñecemento, non na ferramenta. ■